

Izdajatelj in odgovorni vrednik: Ivan Bajt v Gorici.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič) v Gorici.

Sv. leto v socijalnem pogledu.

...delajmo vsi na to, da ozdravi smrtno bolna človeška družba.“
Goriški pastirski list.

Da razvidimo žalostno stanje današnje človeške družbe, zadostuje en pogled na državne zборе, v katerih je zbran cvet narodov. V državnih zborih se kaže dandanes očitno vsa ljudska reva našega časa. Ni eden državnih zbor ne more več zborovati. Vse je v prepiru, vse je razdrto, vse je po tleh! Zakaj se narodi prepirajo, zakaj upijejo? Pred 30 leti so proglasili neomejeno prostost v vseh rečeh: v verskih rečeh, v šoli, v vedi, v časopisju, v družini, v kupčiji in obrtniji. Otresli so se jarma, v katerega jih je uklepala Božja in cerkvena postava. Zapustili so, kakor izgubljeni sin, svojo mater sv. cerkev in njene nauke. V tej prostosti so se udali svetnemu veselju, ošabnosti in samoljubju. Iz teh treh nagnenij izvira vse gorje, v katero je propala dandanes človeška družba: pomanjkanje mejebojne ljubezni, pomanjkanje pravičnosti, pomanjkanje spoštovanja do zakonitih predstojnikov in vladarjev, kruto izkoriščanje in izsesavanje ubogih, sužnost velikemu kapitalu itd. Narodje morajo, kakor izgubljeni sin, velikemu kapitalu svinje pasti. Evo, za to se prepirajo, za to upijejo!

Goriški pastirski list pravi: „Mnogi, da premnogi kristjani so zapustili Boga svojega Zveličarja in ravno to je zakrivilo vso dušno (moralno) in gmočno pogubo, katero britko obžalujemo; ker greh dela narode nesrečne: „miseros facit populos peccatum“ (Prov. 14, 34). Moderna družba je v mnogih ozirih podobna izgubljenemu sinu, kateri je zapustil očetovo hišo, da se je vdal prostemu in razbrzdanemu življenju, da je služil poželjivosti in vžival veselje na

tem svetu, pozabivši večnosti. Ali kakor je izgubljeni sin, ko je zapravlil dedščino, prišel v sramoto in največjo revščino, tako se godi tudi človeški družbi, ki se je Bogu uprla: žalostno in nesrečno stanje, v katerem je zdaj, je kazen za greh. Ljudje so vrgli od sebe zaklad sv. vere in čednosti, popustili so molitev, zapustili so studence milosti in usmiljenja, sv. zakramente, in plačilo za vse to je zdaj prokletstvo in trpljenje, ki nas stiska: ona strašna pokvarjenost, ki ne prenaša nobene brzde, ona ošabna upornost duha, ki zametuje vsako oblast ali avtoriteto, oni hudi prepir, ki loči stanovce, ono neumirljivo sovraštvo, ki tare narode, oni komunizem in anarhizem, ki človeško družbo do temelja maha.“

Tej splošni bedi hoče sv. cerkev od časa do časa pomagati. Ta namen ima sv. leto, katero obhajamo redno vsakih petindvajset let. V starem zakonu so se v svetem letu odpustili dolgovi, so se vračale hiše in njive zopet starim posestnikom, so sužni dobivali prostost. Tako je skrbela Mojzesova postava, da niso eni preveč obogateli, drugi preveč obožali. Kaj pa sv. cerkev? Sv. cerkev hoče v sv. letu s posvečenjem vernikov doseči isti namen. V sv. letu nas kliče zopet k sebi, nas nagovarja, naj sprejmemo zopet Božje zapovedi, naj se uklonimo J. Kr., da se na ta način zabrani propadanje človeške družbe, da se odstranijo zmešnjave, ki so zavladale, da se pomaga ubogim, da se odpravi in olajša novodobno suženjstvo velikemu kapitalu itd.

V tem pogledu je sv. leto zelo važno. Č. duhovščina se o vsakem sv. letu mnogo trudi, da se ljudstvo resnično posveti. Če bo ljudstvo Bogu posvečeno, bo vse javne zadeve sumo poravnalo in zboljšalo. Posvečeno ljudstvo bo čez noč premenilo vse naše javne zastope in bo „dobro državljan“ gledal, kako se je politika v domovini na slabo obrnila, ljudstvu v nesrečo, nekaternikom v dobiček. Zato se je posvetil časnikařtvu. Dobro je vedel, da časniki vplivajo na javno mnenje, slabi ljudstvo varajo, dobri ga podpirajo in vodijo k sreči. Moreno je bil prijatelj postavnega reda, goreč zagovornik krščanske pravičnosti, katero so njegovi liberalni nasprotniki zamenjali s prostostjo slabo delati. Najbolj je bil neodločne spremljive značaje, brez gotovih načel, ki so se bali odkriti povedati svoje mnenje, ki so se v cerkvi klanjali Bogu, zunaj pa so pomagali njegovim sovražnikom. Ni smel molčati, ko je gledal, kako se nekateri hinavsko klanjajo prezidentu Floresu, imenovali ga gospod don Jožef Flores. V spasnici je namreč navada, da gosposke ljudi nagovarjajo z besedo „don“, kar pride od latinske besede „dominus“ t. j. gospod, n. pr. namesto gospod Anton, don Anton. Bilo je tedaj nepotrebno lizunstvo, ako je kdo rekel gospod don Flores, ter nesposobno za prostega republikanca. Takim lizunom je posvetil v časniku to-le satiro ali smešnoočitačo povestico:

G. Garcia Morenov nastop v javnosti.

S 23. letom je bil Moreno že odvetnik. Nobene pravde ni sprejel, ako ni bil prepričan o njem pravičnosti. Nekoč mu je bilo uradno naročeno, naj zagovarja nekega roparja. Odločno je sodniškemu predsedniku odklonil to nalogo, rekoč: „Lažje bi mi bilo ropati, kakor roparja zagovarjati“. Vedna nevarnost, da bi ne zagovarjal krivico, mu je ogrenila veselje do odvetništva. Kot

zbornice, iz katerih nam prihaja danes neizmerno gorja.

Delajmo tedaj vsi na to, da se ljudstvo, ki je počobno izgubljenemu sinu, vrne zopet k svojemu Očetu in k svoji materi sv. cerkvi. V goriškem pastirskem listu čitamo v tem pogledu: „Ta namen je imel sv. Oče, ko je razpisal to sv. leto. Ta je slovesno-resni glas ki nam ga kliče sv. cerkev v imenu božjem: Convertimini ad me... et ego convertar ad vos: Vrnite se k meni... in jaz se obrnem k vam (Zah. 1, 3). Človeška družba, družina, vsaki za se vni se in spoštuj zopet sv. vero, vrni se in bodi podložen božji postavi, vrni se in bodi ponižno pokoren sv. cerkvi; tedaj pride v nas novo življenje, in človeštvo bo imelo zopet boljše čase, po objubi božji: „Pravično (božjim zapovedim pokorno) življenje dviga narode“ (Preg. 14, 34) in „Srečno ono ljudstvo, čegar Bog je Gospod“ (Ps. 143, 15)“.

Politični pregled.

Naš avstrijski državni zbor.

— Od 26. m. m. naprej ima poslanska zbornica vsak dan seje. A pri vseh teh sejah mlati se le prazna slama. Te seje dokazujejo, kakor da bi bila že zopet tu obstrukcija, ki mora prisiliti vlado, ako se parlamentarne razmere v najkrajšem času ne zboljšajo, da pošlje poslance zopet domov. V torkovi seji so se zopet čitale češke dolge interpelacije seveda v nemškem prevodu. V tej seji je predlagal poslanec vitez Borks, da se vladna predloga o zgradbah železnice brez prvega branja izroči železniškemu odseku. Mladočeški poslanec dr. Šileny je pa v dve uri trajajočem govoru utemeljeval nujnost predloga, da vlada prej ko mogoče predloži načrt zakona o obveznem zavarovanju za starost in proti nezgodam.

„Dober državljan je zvestostjo gledal, kako se je politika v domovini na slabo obrnila, ljudstvu v nesrečo, nekaternikom v dobiček. Zato se je posvetil časnikařtvu. Dobro je vedel, da časniki vplivajo na javno mnenje, slabi ljudstvo varajo, dobri ga podpirajo in vodijo k sreči. Moreno je bil prijatelj postavnega reda, goreč zagovornik krščanske pravičnosti, katero so njegovi liberalni nasprotniki zamenjali s prostostjo slabo delati. Najbolj je bil neodločne spremljive značaje, brez gotovih načel, ki so se bali odkriti povedati svoje mnenje, ki so se v cerkvi klanjali Bogu, zunaj pa so pomagali njegovim sovražnikom. Ni smel molčati, ko je gledal, kako se nekateri hinavsko klanjajo prezidentu Floresu, imenovali ga gospod don Jožef Flores. V spasnici je namreč navada, da gosposke ljudi nagovarjajo z besedo „don“, kar pride od latinske besede „dominus“ t. j. gospod, n. pr. namesto gospod Anton, don Anton. Bilo je tedaj nepotrebno lizunstvo, ako je kdo rekel gospod don Flores, ter nesposobno za prostega republikanca. Takim lizunom je posvetil v časniku to-le satiro ali smešnoočitačo povestico:

Nekega dne (tako je pisal) sem bil pri umirajočemu. Spovednik ga nagovarja: „Prijatelj, ako se mislite zveličati, je treba, da se popolnoma odpravite hudiču.“

Ta seja je bila še precej mirna, zato pa je bila seja, ki se je vršila dne 27. m. m., jako burna, tako da je prišlo do spopada mej Čehi in Nemci.

Najnovejša poročila, ki nam prihajajo z Dunaja, dokazujejo, da se je v resnici obrnilo na bolje in da je delovanje državnega zbora vsaj za nekaj časa zagotovljeno. Poslanska zbornica je imela namreč 4. t. m. ob 6 uri in pol zopet sejo. Ta seja je bila sicer burna, ker je nastal med socialisti in nemškimi radikali od jedne strani, in pa krščanskimi socialisti od druge strani velik prepir zaradi govora koroškega deželnega glavarja v gosposki zbornici, naperjenega proti učiteljem socialno-demokratskega mišljenja in nemško „kakanim“ profesorjem srednjih šol.

Čuti je bilo v tej jezični bitki najhujših psov kakor „falot“, „židovski pes“, „pijanec“ itd. itd. A konec seje je bil vendar tak, da je moral z zadovoljstvom napolniti vsakogar, kateremu je na tem ležeče, da bi naš parlament konečno vendar kaj storil za zboljšanje gospodarskih zadev našega ljudstva.

Ko je bila namreč odklonjena nujnost dveh čeških predlogov, prvega tičočega se naredbe bivšega ministra Kielmansegga z leta 1875, ki prepoveduje učiteljem meštati se v politično agitacijo in drugega glede odprave § 54 šolskega drž. zakona tičočega se disciplinarnega postopanja proti učiteljem, je predsednik grof Vetter odredil prihodnjo sejo za 5. t. m.

Pri tej priliki je predlagal poslanec moravskega veleposestva Skene, naj bi prišle v tej seji kot prve točke na dnevni red in sicer: vladna predloga glede kontingenta novincev, vladna predloga glede povišanja davščin na alkoholčne pijače in pa zakonski načrt glede investicij. Zbornica je sprejela ta predlog z veliko večino.

„Da, čast. gospod“, odgovori umirajoči „res, jaz se odpovem gospodu hudiču.“

„No, prijatelj“ pravi duhovnik „tačega spoštovanja vendarle ni treba izkazovati hudiču, le recite mu brez skrbi hudič.“

„Ne zamerite, čast. oče, jaz ne maram biti z nikomur v sovraštvo“, odgovori bolnik.

Časopisi, katere je urejeval Garcia Moreno, so bili zelo priljubljeni. Prijatelji so ga nagovarjali, naj spiše zgodovino domovine. „Bilo bi bolje“, jim odgovori, „če naredimo zgodovino.“

Čutil je potrebo, da se svetovno izobrazijo, zato je prepotoval Angležko, Francijo in Nemčijo. Sklenil je, da se odpoje politiki. Poročil se je z gospičo Roza Askasubi iz bogate katoliške rodbine; zato je hotel mirno živeti kot zasebnik. Pa nepričakovano dogodek ga zopet vrže v politični boj.

Ravno ko se vrne iz Evrope, najde v Panami oddelek jezuitov, ki so se pripravljali v Evropo. Šest let so se trudili v Kolumbiji s tem, da so divjakom misijonarili in jih pridobivali za krščansko omiko, ter mladino izobraževali. Brezverska revolucionarna kolumbijska vlada jih je zdaj se sramotno nevhvaležnostjo pregnala. Noben cerkven red prostozidarji

Gabrijel Garcia Moreno.

(Životopis katoliškega politika.)

Visoko čislam učenjaka, ki nam preganja temo zmot, a bolj še cenim poštenjaka, ki vé in hodi pravo pot.

S. Gregorčič.

Ekvadórska republika.

Do francoskih vojsk je bila ekvadorska dežela španska naselbina. Ko je Napoleon I. pregnal španskega kralja Ferdinanda VII., so postale vse španske dežele v Ameriki samostojne. Prvi načelnik ekvadorske ljudovlade je bil general Flores, dober vojak, po sodbi posvetnjakov mož poštenjak, konservativec, ki je skrbel za lep red, vendar lahkomiselni, vera mu je bila malo mar. Dajal je velike pojedine, ljudstvo pa je stradalo, državne blagajne so bile prazne. Kmalu je našel nasprotnika nekega Rokafuerte. Vendar sta se nasprotnika po partidenškem boju sprijaznila, tako da je ostal Flores predsednik v Kitu. Rokafuerte pa je prevzel namestništvo v Čajakilu. Ker je začel Flores duhovščino preganjati, ga je ljudsko zastopništvo pregnalo za dve leti iz domovine. To priliko je porabil častihlepen spletkar Urbina, navaden pomorski častnik. Ker ni upal sam pridobiti zaupanja ljudstva, našel je voljnega

čino, kajti glasovali so proti le nemški radikalcem in socialisti.

To glasovanje pa je smatrati kakor uspeh pogajanj med raznimi parlamentarnimi strankami, ki so se vršile včeraj, vsled katerih je danes dognana stvar, da se Čehi ne bodo protivili nobenemu zgoraj omenjenih vladnih predlogov.

Torej: parlamentarni stroj je končno prišel v tek.

Razmere na Kitajskem.

Dne 26. februarja t. l. je bilo usmrtenih nekaj kitajskih kolovodij, mej njimi generala Čien in Ču-čen-Yen in sicer sta bila poslednja usmrtena na ravno istem mestu, kjer sta onadva dala usmrtiti evropske podanike. Usmrtitvi so prisostovali ruski, francozki in nemški vojaki. Na morišče so ju pripeljali japonski vojaki ter ju potem izročili petim rabeljnom. Oba sta sicer nosila generalske uniforme, a brez redov. Prvemu so odsekali glavo Čienu, ki se je korenjaško držal do zadnjega, drugi, general Ču-čen-Yen pa je bil od strahu že na pol mrtev, ko so ga pripeljali na morišče. Obema je rabelj prišil glave potem zopet k truplu, na kar so jih položili v dragocene rakve in jih izročili njunim sorodnikom.

Kitajski dvor se je baje popolnoma udal velevlastim ter zaukazal vojaštvu v Singanfu, da se ne sme najmanje upirati četam velevlasti, ki se bližajo kraju. Rusija je sklenila s Kitajsko pogodbo, vsled katere so izročene Rusiji v izključno upravo ogromne pokrajine Mandžurija, Mongolija in Turkestan. V teh pokrajinah ne sme ne graditi železnic, ne prestopiti s svojim vojaštvom ozemlja druga država nego Rusija in celo ne Kitajska.

Novice.

Premalo naročnikov. — Na našo opazko v zadnjem „Prim. Listu“, da imamo po novem letu nad 500 novih naročnikov, pravi „Soča“, da je to po tolikem vsiljevanju od stran gg. nunccev le malo in da bi človek pričakoval več.

Somišljeniki! Potrudimo se vsi, da vstrežemo „Sočini“ iskreni želji. Do konca tega leta pridobimo „Prim. Listu“ še 500 novih naročnikov, da bodo gg. okolo „Soče“ zadovoljni!

† **Alojzij Vuga.** — V nedeljo smo spremili k večnemu počitku truplo tega mladega duhovnika, ki je neumorno deloval v vinogradu Gospodovem deset let. „Primorski List“ žaluje še posebej po njem, ker mu je bil zvest sotrudnik in goreč pristaš.

Rojen je bil blagi Alojzij v Morskem pri Kanalu dne 4. maja 1866. Leta 1877. je pokojni oče pripeljal zelo nardarjenega dečka v Gorico v 3. razred. Njemu sošolci so bili od 3. razreda na vadnici pa do 4. tečaja v bogoslovnici č. gg. dr. Andrej Pavlica, Ivan Rojec, kurat v Biljah in Ignacij Valentinčič, župnik na Št. Viški gori. V šoli je bil vedno med prvimi.

V mašnika je bil posvečen koncem 3. tečaja dne 8. septembra 1890. Po dokončanih bogoslovnih naukah je stopil l. 1891 v službo kot mestni kaplan na Placuti v Gorici. Tu je služboval do me-

in liberalci bolj ne sovražijo kakor tovarništvo Jezusovo ali Jezuvite. To sovražstvo pride od tod, ker liberalci ne morejo trpeti, da učenici redovniki z apostolsko vnemo branijo in razširjajo sv. vero. Pregnali so jih iz vseh dežel Evrope in Amerike. Tudi pri nas v Avstriji so jih prepodili in na Nemškem se jezuviti še zdaj ne smejo naseliti, med tem ko imajo najhujši državni sovražniki socialisti in anarhisti vso prostost.

Garcia Moreno se domisli, da bi ti pregnani redovniki lahko koristili njegovi domovini. Pridobi jih za svoj načrt, da potujejo z njim v Ekvador. Na ravno isti ladji se je peljal tudi kolumbijanski general Obando, ki je imel nalogo, pri vseh južno-ameriških vladah prepričati vsprejem jezuitov. Morenu se je to dozdevalo, zato se je nemudoma napotil k staremu prezidentu Noboa, katerega je preprosil, da je z lastnoročnim odlokom dovolil naselitev jezuitov. Obando je prišel prekasno. „Sem že obljubil“, mu pove prezident. Dobri katoličani so se razveselili prihoda teh učenih apostolov krščanske omike; liberalci pa so se togotili. Moreno je bil zdaj prisiljen braniti one, ki je pripeljal v deželo. Moral se je zopet udati časnikarstvu.

(Dalje pride.)

seca oktobra l. 1897. Takrat je bil imenovan vikarjem v Šempolaju pri Nabrežini. Minulo jesen pa se je moral radi napredujoče bolezni (jetika) preseliti v bolnišnico k usmiljenim bratom v Gorici, kjer je minuli petek, dne 1. marca pop. ob 6. uri v Gospodu zaspal. Med boleznijo je bil večkrat previden s sv. sakramenti. Pol ure pred smrtjo je sedeč na naslonjaču prosil mašnika, naj ga še enkrat mazili s sv. oljem, ker se je čutil močno slabega. Kmalu potem je sedeč na naslonjaču izdihnil svojo blago dušo.

Blagi pokojnik je bil ves čas svojega življenja zelo priden delavec. Pri sreču mu je bil zlasti „Primorski List“ in ljubljanski „Slovenec“, v katera lista je marljivo in nepretrgoma dopisoval. V pastirstvu je bil zelo priljubljen, kar je pričalo tudi ogromno spremstvo pri njegovem pogrebu. V Šempolaju ni mogel več natanko opravljati svoje službe. Pisu te vrstic se je večkrat tožil, kako da mu je britko, ker ne more več službe opravljati, kakor bi želel. Upal pa je do zadnjega da ozdravi.

Ob njegovem grobu kličemo: Z Bogom, dragi Alojzij, ti naš sošolec, tovariš in sotrudnik! Počivaj od svojega truda! Svetila ti večna luč!

Ljudsko štetje v Gorici. — Kako so magistratovi uradniki postopali pri ljudskem štetju v Gorici, naj pojasni ta-le slučaj:

V ulici Leoni je obče znana in spoštovana slovenska družina Plahuta. Tje prideta dva magistratova uradnika, da napolnita polo za ljudsko štetje. Ko sta vse izprašala, reče jima gospodar: „Pokažita, ali sta tudi našo narodnost prav zapisala“. Ko mu pokažeta, zapazi, da sta vpisala vso družino kot Italijane. Gospodar zahteva, da se to nemudoma popravi. Ona dva pa rečeta: „Kaj se boste tukaj prepirali! Saj je vse jedno! Kot Italijani boste imeli vse mestne pravice“. Gospodar ni hotel o tem slišati, uradnika pa se nista hotela udati. Odsla sta, ne da bi bila popravila pogrešek.

G. Plahuta je poslal na to ugovor v Trst na namestništvo, ki je ukazalo magistratu, naj se ga še enkrat zasliši. Res! Magistrat pokliče g. Plahuto k sebi. Ko pride g. Plahuta tje, so bili vsi petelini rudeči! Konec vsega je, da gosp. Plahuta še danes ne vé, ali se je pogrešek popravil, ali ne!

To je le en slučaj! Vedeti je treba, da ulica Leoni je skoro izključno slovenska, toda zapisani so vsi kot Italijani. Tako so delali magistratovi uradniki tudi po drugih delih mesta. Na ta način bodo lahko izkazali, da v Gorici ni niti 2000 Slovencev!

Ljudsko štetje na Primorskem. Zадnje ljudsko štetje nam je doneslo sledeče uspehe z ozirom na stanje zadnjega grudna 1890 in pa v primeri z uspehi zadnjega grudna 1900 in sicer:

Trst z okolico	157.466	176.456
Mesto Gorica	21.825	23.671
Okr. glavarstvo Gorica	63.876	68.606
„ „ Gradišče	69.306	73.446
„ „ Sežana	28.298	29.096
„ „ Tolmin	37.003	35.943
Mesto Rovinj	9.662	10.205
Okr. glavarstvo Koper	74.755	79.389
„ „ Lošinj	39.989	41.029
„ „ Pazin	41.099	44.432
„ „ Poreč	49.087	54.432
„ „ Pulj	58.959	59.053
„ „ Volosko	43.459	47.944

Potentakem torej je štel pred 10 leti Trst z okolico 157.466 in zdaj 176.456 Goriško-Gradišćanska dežela pred 10 leti 220.308 in zdaj 230.762 in Istra pred 10 leti 317.610 in zdaj 336.484 prebivalcev.

Most čez Sočo pri Barki. V soboto je vsled deževanja Soča tako narastla, da je odnesla pri delih za gori omenjeni most mnogo orodja, med tem nekaj vozov in več samokolnic, katere je voda vrgla zopet na suho pri Št. Andrežu in Sovodnjah. Tudi nekaj kolov (pilotov) je izruvala deroča voda, ki so bili že zabiti v svrhu stavbe.

Opomin trgovcem. — Zvedeli smo že raznih slučajev, kako zavajajo nekateri liberalni trgovci v mestu našim dijakom kupljene reči v „Sočo“, da dijaki lahko doma njene pikantnosti prebavijo. Poznamo gospodarje, ki so radi pohujšanja prepovedali svojim dijakom kupovati pri dotičnih trgovcih, da jim ne zanesejo v družino smradljivega gnoja. Opozorjamo gg. trgovce na to „malenkost“. Bilo bi na sploh svetovati, da se naši trgovci ne mešajo z liberalno stranko, kajti

ogromna večina naroda jo že obsoja. „Sočina“ divja stranka nima prihodnosti in zato je v interesu gg. trgovcev, da se z njo ne spuščajo! Tudi gg. krčmarje opozorjamo, da ljudstvo ne gleda rado v njih krčmah „Soče“ in „Primorca“. — Vemo za slučaj, da so ljudje naravnost zapretili krčmarju, da ne pridejo več, ako ne odstrani smradljive „Soče“.

Kar se tiče g. L. Dugarja, je resnično, kar pravi „Soča“, da je agitator in sicer izvrsten agitator, ni pa resnično, da bi bil kdaj komu rekel: „Imate malo ljudij, pa še manj jih boste imeli, ako ne naročite „Prim. Listu“. G. Luka Dugar želi vsem slovenskim trgovcem v Gorici brez izjeme mnogo odjemalcev in je odločno nasproten počenjanju nekaterih listov, zlasti „Soče“, ki poleg slovenskih solidnih trgovcev priporočajo tudi laške!

Kako slepijo. — Znano je, da je skoro vse, kar pišejo gospodje okoli „Soče“ o katoliški stranki, zlagano. Da pa nevednim čitateljem svoje laži zakrijejo, kričijo v enomer: „Gorica“ laže, „Primorski List“ laže. Podobni so tatu, ki je ukradel uro, pa kriči: „Primito ga, primito ga, ker je ukradel uro“. S tem odvrta pozornost ljudstva od sebe.

Naše ljudstvo pa je začelo že — hvala Bogu — to lažnjivost spoznavati. Ljudstvu se odpirajo oči!

V Biljah so imeli duhovniki Št. Peterske dekanije dne 18. februarja prosto pastoralno konferenco.

Ricmanje. — Zadnji odgovor „katoliške Edinosti“ krivoverskemu „Primorskemu Listu“ nam je v marsičem odprl oči. Gospodje so nas dolgo časa begali in napravljali, naj odstopimo od tržaškega škofa in prestopimo v škofijo v Križevcih. Zdaj pa niti ne vedo, kako se imenuje tamošnji škof in kake narodnosti je. V dotični „Edinosti“ pišejo njegovo ime; Drohobezki, dočim se njegovo pravo ime glasi: Drohobezky. Mi spoštujemo vsakega katoliškega škofa, bodi katerekoli narodnosti, toda gospodje okoli „Edinosti“, katerim je le do narodnosti, bi bili vendar morali pogledati v koledar in tam bi bili našli, da je škof Drohobezky rodom iz Karacsonyfalva.

Prosimo tedaj učene gospode okoli „Edinosti“ naj nam povedo:

1. Kako se izgovarjati imeni: Drohobezky in Karacsonyfalva?

2. S katerim odlokom nam je rimski papež Leon XIII. (Bog ga živi!) dovolil prestop k unijatim? Čudno je, da vi o tem veste, dočim mi v Ricmanjih ne vemo.

3. Kateri duhovnik opravlja v Ricmanjih službo božjo po unijatskem obredu, kakor poroča o vseh prilikah „Edinost“? Kje se ta služba božja opravlja? Čudno je zopet, da mi v Ricmanjih o tem nič ne vemo. Mi vidimo v cerkvi še vedno svojega starega dušnega pastirja, ki še vedno vse po starem opravlja.

4. Radi bi vedeli, ali so gospodje okoli „Edinosti“ že vložili tožbo proti „Primorskemu Listu“ ali ne? Na vsak način morajo zdaj tožbo raztegniti tudi na tržaškega škofa, radi letošnjega pastirskega lista.

Na ta vprašanja odgovorite! Dotlej pa hočemo biti zvesti svojemu tržaškemu škofu, ki je naše gore list. Z Bogom!

Radovedneži.

Iz Trsta. — Ustanovilo se je antisemitsko društvo, ki šteje že precej udov obojega spola. — Pri sv. Jakobu je kupilo te dni „slov. konsumno društvo“ tu nadstropno hišo, ki se bo dala za razne zavodne namene dobro porabiti. — Požigovalce gozdov v tržaški okolici so našli. Italijanski listi so zvrčali vso krivdo na pošteno okoličansko ljudstvo. Zlaj da se je pokazalo, da so zažigali italijanski podaniki. Žandarji so že prijeli 5 italijanskih požigalcev. —

„Rdeči prapor“ pravi v zadnji številki: „Sveto leto je prineslo 1.600.000 lir Petrovega vinarja. Ubogi stradajoči jetnik v Vatikanu si bode zdaj menda lahko kupil juho in v oblicah krompirja“. Rudečkarji mislijo, da rabi rimski papež Petrov vinar v take svrhe, kakor njih voditelji delavski vinar. — Slepjarji sodijo po sebi!

Iz Kostanjevici na Krasu. — Dne 23. t. m. je pogorel hlev podžupana Antona Spačala. Iz ognja so rešili živino ali močno ožgano, jedno so koj ubili, da ne bi trpela. Posestnik Spačal je bil zavarovan pri občni zavarovalnici v Trstu. Dobro! Ali vprašamo podžupana Antona Spačala, ali je bilo potrebno, da

se v „Soči“ in „Primorcu“ smeši domači duhovnik? Da bodo naši čitatelji poznali te ljudi, ki se v nesreči norčujejo, ponatisniti hočemo dotični odstavek iz „Soče“:

„V Kostanjevici na Krasu je gorelo. Neki pobožni Žefki je prišlo na um, skočiti do g. nunca ter ga prositi, naj pride takoj na gorišče, da bo ogenj „panal“. Nunc je, čeprav bolehost in čolast, takoj hitel na gorišče, se odkril, začel moliti in prekriževati ogenj. Ko se mu je zdelo dosti, pa je rekel: „Jest sim v zvej odpravu, bo v zvej dobro, le pridno vodo nosite in ogenj gasite, slame pa ne pridevajte ognju!“ Odsel je, ognja pa je bilo konec, ko je vse zgorelo“.

Tako smešite duhovnika! Povemo vam, da duhovnik ne pozna pananja, ampak le molitev, sv. zakramente in blagoslov. Če gre duhovnik na gorišče, da ljudi nagovarja in tudi sam gasi, ali če tega ne more, da vsaj molji, je le hvale a nikdar graje vredno. Ko je človek zavarovan, se lahko norčuje, ali vedite g. podžupan, da se s takimi rečmi ne klič z nebes blagoslova!

Iz Kronberga smo dobili dopis, ki govori o volitvi novega gospodarskega sveta, ki bo v kratkem času. Porednjaki se že zbirajo. Razdelili so si že tudi vse sedeže v gospodarskem svetu. Upamo pa, da jim ne obvelja.

Volčec, dne 2. februarja 1901. — Opozorjen na neki članek iz Volčev predzadnji „Soči“, v kojem mi gosp. dopisnik predbaciva neki dopis v „Primorskem Listu“ (Od Nekod) izjavljam, da jaz nisem pisal omenjenega članka in nisem o njem vedel, dokler ga nisem v listu čital.

Prosim torej slavno uredništvo „Prim. Listu“, naj mi potrdi, da jaz nisem nikdar ne čast. gospoda župnika zagovarjal, pa tudi ne o starem listjaku v „Primorski List“ pisal.

Kam imam pa jaz v krčmo hoditi, to je pa moja lastna stvar.

Jožef Badalič.

(Da je vse resnično, kar piše gosp. Jožef Badalič, drage volje potrjujemo. Ured.)

Št. Viška gora, dne 28. febr. 1901. V nerodno-naprednih glasilih smo čitali pred časom, da se je tukaj prikazal medved, ki je hotel krastačevemu človeku snesti brado. Edino le napredni očetovski skrbi našega vrlo-naprednega „frajterja“ pirha se je zahvaliti, da je ostalo vse pri starem ter da ni kosmatinec nikogar pohrustal. Vže dalje časa so pri nas zasledovali še drugo zverino, ki ima baje nemško glavo, slovenski peruti, okoli vratu nosi bisago polno denarja, hodi pa „ritensk“.

Vse je prežilo na to-le zver, od gospodične Mici pa do moža, ki ima hčeri s klobukom; sam pa nosi celo leto pokrito glavo s pavjim „lipovim listjem“.

Dne 24. febr. t. l. se je vendarle posrečilo zasačiti zverino na casti, kjer se nova škarp podira; in sicer možu, ki je, dokler je imel zalogo, celo na Dunaju prodajal slovenske napredne noževce, sedaj pa zna še samo fletno citrati o sladkem spominu na Dunajski „kolas“. Kako sta se bila se zverino spoprijela, ne vem še; to pa vem, da je Dunajski junak končno zverini glavo zvil v svojo baje tumovo „pledneo“ ter jo curik marsirt, tiral na Št. Viško goro. Nebroj naprednega ljudstva je strastno pričakovalo naprednjaka se zverino, češ, ali si prišla „mrha“, ali si prišel „podgan“. Predsednik, mož vpadlega lica z očali bere Gabrščekov kolomon ter reče oblastno mogočno: Zverina, denar sem!! Zver obdana od tolikega ljudstva, vsa prestrašena odgovori: Dam ga, ako mi daste kos cerkvene strehe. Prifrči tudi suhljata sova, katera vže čez pol leta se svojim jecanjem ljudi vznemirja in se zakadi nad zverino — a nankrat se ji krepilji polomijo. Prav blizu pride mož, ki ima tam brado, kjer ima koza trebuh; pravijo, da je brat pokojnega peštona, ki je tukaj še prav na dobrem računskem glasu; odvijte danes prvič iz žaklja svojo oslovsko glavo, se strese in zavpije: prokleti f... da bi jih h...! Celi zbor pa: Da, tako je. Predsednik vidi napetost, ukaže možu-junaku naj odvijte zverini glavo, katero je ves čas strastno tiščal. Napredni junak si oprta pledneo čez ramo ter zmagonosno in počasno dostavi: „De sme je le udabil!“ Predsednik vzame spet Gabrščekov kolomon in konstatira, da ta-le zverina je „črna tema“ in predlaga:

1) Ubogi nismo! Zbor: Nismo!
2) Denarja imamo dovolj! Zbor: Dovolj!
3) Sam kos ima devet dežel! Zbor: Devet dežel!
4) „Petlali“ ne bomo! Zbor: Ne bomo!
5) „Črna tema“ naj se izpusti, da ne bo šuma! Zbor: Da ne bo šuma!

In odšla je veselo in urno „črna tema“ s polno bisago na Bukovo, čez Nemce v Orehek, Ravne in Cerkno ter po teh krajih posula iz svoje „mayhe“ 30 tisoč gold.

Oj „črna tema!“ Sedaj se ti ni treba bati uzmovičev, ker bisaga je prazna, lahko se vračaš skozi Trebušo domov. Pazi pa, ker te zasleduje po grapi mož, ki ima čuka na glavi (morebiti tudi v glavi) in stare ljudi po Gabrščekovem kolomonu na smrt pripravljajo. Ako te zasači, gorje ti bo; v „kurnik“ te zapre in prekuene v „krepako“ ali „Potok“.

Jajajajaja . . . tttt. tema bo!!!

Iz Cerkna. In vendar sta plesala cerkljanska kaplana, tako je vzkliknil „Sočin“ dopisnik še sedaj v postu, ko so vže vsi plesi potihnil, potihnila tudi govoric o njih. In vendar nisva, tako mu pravita in odgovarjata kaplana, in vendar si lagal ne enkrat, ne dvakrat, trikrat, štirikrat, ne veva vže kolikokrat. Hvaležna sta pa dopisniku, da jima je sedaj slednjič sam pomagal, da ga lahko javno postavita na laž. Skliceval se je namreč v zadnjem svojem dopisu pogrevaje ono laž na tri priče, ki so baje trdile in pravile to, da sva plesala in nama velel, naj se z njimi zmeniva. Priče so bile Peter Farman, Jakob Tavš, Vincenc Roje.

Zmenila sva se z njimi in oni so vsi izrekli, da niso ni videli naju plesati, niti trdili, da sva midva plesala, da tudi niso videli suknjice frčati po zraku. S tem odgovorom je stvar pojasnjena, da je namreč laž, debela laž, da sva midva plesala. Da se midva nisva v „Soči“ oglasila proti tej laži takoj, bilo je vzrok, da nisva to smatrala za vredno, saj „Soča“ sploh le laže in če nas po „Soči“ perejo, to je za naju še častno. Sicer pa ako bi naju g. „Sočin“ dopisnik rad videl plesati, naj kar pride k nama in izreče svojo željo, eden mu zapleše, drugi pa zagode, lahko tudi on pomaga, posodiva mu tudi suknjico. Kar pa morda še vsi ne vedo, to ve pa „Slovenski Narod“, v katerem tudi pleševa, pa že ne več v Cerknem ampak kar po Rakovcu. Omenjava le, da eden od naju sploh ne ve, kje je Rakovec, drugi je sicer pod Rakovcem rojen, pa kot kaplan še ni bil tam. Naša fara je sicer precej obširna, a Rakovec vendar ne pripada več k njej. Bog se naju usmili, slednjič prinese morda še „Rodoljub“ novico, da sva plesala vrh Krna v tej hudi zimi. Raje pa pustiva ples in bova samo godla in pela. Cerkljanska kaplana.

Z Bovškega. (Vspeh proste konkurence). Na Srpenici je veliko krede, katero kopljeta dva gospodarja in jo prodajata v Trstu. Nekdaj je bila s kredo dobra kupčija, a zdaj dvomimo, ali se omenjenima sploh izplača delo in vožnja; poprej so jo namreč morali plačevati v Trstu po 120 gld. stari cent, t. j. 56 kg. In zdaj? Oba trdita, da jo oddajata novi cent, 100 kg — po 1 gld. Kdo je kriv tega? Moža sama! Drug drugega hočeta izpodrinili v tej kupčiji, tekmujeta in tekmujeta v cenah, pri tem pa trpita škodo oba na veliko veselje in še večji dobiček tržaških odjemalcev. Da, tudi pritožujeta se moža, da si jesta drug drugemu kruh, čemur se zopet ne čudimo in to še tem manj, ker v resnici prodajata zdaj novi cent krede ne po 1 gld. kakor trdita, ampak le po — 70 novcev. Le še bolj se kavšujta, moža in pljuvajta v svojo lastno skledo, bosta vsaj praktično spoznala, kako „narodno-napreden“ in koristen je tudi Dr. Tumov nauk o prosti konkurenciji!

(Novo starašinstvo). Še nekaj iz Srpenice! Srpenica je do najnovejšega časa slavnoznan kot „tajč-nacijonalna“. „Sicheldorf“ ima danes še poleg slovenskega obč. urada tudi nemški „Gemeindeamt“, in razven tega skoraj gotovo tudi še kaj drugega, kar diši po „nemškem Gradcu“. No, temu so slednjič pametni Srpenčani opomogli in so vrgli stare „tajčnacijonalce“ v „zasluženi penzijo“. Pri tem se čudimo jedni stvari: Kako gre vkup „tajč nacijonalizem“ in narodno-naprednjaštvo?

(Napisi). Mimogredé naj omenim tudi, da niso na Bovškem še mnogi vkljub takó izredni „narodno-naprednosti“

niti toliko napredovali, da bi napise na svojih prodajalnicah, zlasti tobakarnah, premenili v slovenske. Posnemajte g. „Dorija“ na Srpenici, ki je Furlan, a ima napis celo v — narodnih barvah! Bravo, Dori! — O tem, da imajo tudi c. kr. uradi v Bovcu le nemške pečate, menda ni treba, da omenim, saj je polovica uradnikov tujcev!

Iz Bovca. — Zgodilo se je, da je pismo, oddano v okraju, šlo mesto v pošteno slovensko Trento v — Trident v laške Tirole. Čez nekaj dnij se je povrnilo na pristojno mesto v Trento, toda z opazko: „A Trento si conosce soltanto la lingua Italiana e Tedesca. Marchetti“. Prašamo le, ali je dovoljeno poštnim uradnikom staviti na pisma take opombe? In ako smejo drugi tako počenjati, potem pa tudi mi zavračamo laške naslove iz tršaške bolnice in drugod, in to še celo od uradov, ki bi se morali posluževati tudi našega jezika!

Iz Gabrovice pri Komnu. Pustni dan se je pri nas vršil po najnovejšem taktu t. j. po taktu narodne napredne stranke. Prikazale so se tri muške, pardon, maske na javnost, česar pri nas v preteklih letih ni bilo. Žalostno je, da se je ženski spol tako daleč spozabil, da si svoj po božji podobi ustvarjeni obraz s židovskimi obličji spači, kakor so storile prošli pustni dan tri mlada dekleta, katera so gotovo zgubila pamet.

Iz Svinega na Vipavskem, dne 5. marca 1901. — Včeraj je neki dobro znani kosmatinec, dolžnik „Gor. ljudske posojilnice“ Dr. V. . . . iz Šmarij vsiljeval in prodajal „Zamorca“. Imel jih je velik zavoj, ter rekel je, da jih ima še toliko doma. Sprvega je govoril, da jim bo izhajal celo leto za eno krono, potem za 60 h., potem 40 h., potem 20 h. Ker so se mu pa ljudje protivili, vsiljeval jih je zastonj. Pa je slabo naletel. Mi smo trdni in neomahljivi. Dozdaj prihajajo k nam trije „Zamorci“. Prvi naročnik ga ne bere in tudi drugim hišnim ne pusti brati, ker je odločen katoliški mladenič. Da ga je naročil in plačal, je prišlo po lažnjivi poti.

Drugi naročnik ga že zdavno meče na ogenj ter pravi da ne mara, da bi prišel pred otroke — ker je pohujšljiv. Komaj pride v hišo, je že v ognju.

Tretji naročnik ga bere, pa pravi: Jaz ga sicer berem ali verjamem ne. Prepričan sem, da laže. — Pri nas tedaj niso tla ugodna za „Zamorca“! G. Dr. bi bolje storil, da bi doma delal nego „Zamorca“ širil.

Kam je zginila krava? Dne 26. svečana kupil je na sejmu v Divači Abram Anton iz Vrhpolj, župnije Gročana jedno kravo sive barve. Doma je bila iz Velikega Otoka pri Postojni. Ko je bil v gostilni pri „Ričevci“ kakih 20 minut imel je kravo zunaj privezano. Bilo je ob 4. uri popoldne. Ven prišedši ne najde več krave. Kam je izginila, vkljub iskanju ni mogel doznati, še manje jo najti. Kdor zanjo dozna, naj pove, bo dobil nagrado.

V Kazljah na Krasu nastal je, kakor smo že poročali, dne 12. febr. požar, ki je uničil dve hiši popolnoma in sedem gospodarskih poslopj; vrhu tega pa še živila, piče in obleko, ki se je nahajala v omenjenih suhotah Škoda znaša po površni cenitvi nad 20.000 K, a lastniki so bili zavarovani samo za okolo 4000 K. Zato vlada med prizadetimi družinami velika beda in revščina. Pogoreli so brez strehe, brez živila in brez oblačila; živini, katero so spravili k sedem, primanjkuje piče. Beda je velika in hitra pomoč silno potrebna. Zato je državni poslanec dr. A. Gregorčič v v seji dne 21. febr. stavil predlog, naj visoka zbornica pozove vlado, da škodo, katero je povzročil omenjeni požar, in bedo, katero je nastala iz tega, dá takoj preiskati in da ukrene vse, kar treba, da se pomore prizadetim v prvi sili. Predlog se je odkazal odseku, ki v državnem zboru obravnjuje te vrste zadeve. — Prepričani smo, da tudi sosodje prihitijo ponesrečencem na pomoč.

Kanalske ceste. — Ministerstvo notranjih zadev je uslišalo prošnjo nekaterih občin kanalskega okraja, ki so po nasvetu državnega poslanca g. dr. Ant. Gregorčiča prosile, naj bi vlada poskrbela na svoje stroške načrt cesti, ki bi šla iz Grgarja skoz Bate po kanalski planoti do Zabrda in dalje. V kratkem bodo klicani zastopniki prizadetih občin, da se dogovorijo z vladnim inženirjem o črti (trasi), po kateri naj bi šla nova cesta. Potem bo državni zemlje-

merec izdeloval podrobne načrte polagoma, kakor mu bo čas dopuščal. Povsem neopravičeno je bilo govoričenje, kakor da bi se naš državni poslanec potegoval le za nekatere kraje; ali naravno je, da vse naenkrat se ne more doseči. Prepričani smo, da kanalska planota dobi zvezo z Grgarjem, s Kanalom in s Sv. Lucijo; ali treba je v tem prizadevanju vztrajnosti in potrpljenja, kakor tudi previdnosti in uljudnosti, posebno do krogov, ki imajo pri tem govoriti.

Dasi so občine: Grgar, Bate, Banjšice, Kal — brez razloga — seveda zapeljane po „Generalstabu“ nerodno napredne v Kanalu — ki ima gg. župane v okolici na vrhovi — pri zadnjih državnozbornih volitvah glasovale proti dr. A. Gregorčiču, vendar se je on pri c. kr. ministerstvu na Dunaju potegnil za ugodno rešitev prošnje. To naj omenjene občine podučijo, katera od dveh političnih strank na Goriškem le kriči, bobna in razdira in katera deluje, čeravno tiho — brez shodov — pa naj jim tudi oči odpre za prihodnje volitve.

Prošnja. Mnogo č. gg. iz mesta Gorice, kakor tudi iz dežele izrazilo je željo, naj bi prijatelji in znanci postavili č. g. Andreju Leban-u pokojnemu vodju svetišča na sv. Gori dostojen spominek na svetogorskem pokopališču. Naprosim sem bil jaz, da to željo in misel razglasim in objavim, kakor tudi, da darove sprejemam.

Zato obračam se tem potom do vseh prijateljev in znancev pokojnega č. g. vodje, bodisi duhovskega, bodisi svetnega stanu s prošnjo, da bi blagovolili s prostovoljnimi darovi kaj prispevati k postavljenju spominka. Denar naj se blagovoli pošiljati podpisanemu, kateri bode od časa do časa v „Primorskem listu“ podajal izkaz o došlih zneskih.

Alojzij Bratina,
duhoven
v Šempolaju, pošta Nabrežina.

Socijalne drobtinice.

Država Paraná v Braziliji*). — Nekaj nemških in skoro vsi avstrijski časopisi so raznesli po svetu novico, da si misli Avstrija prisvojiti eno izmed dvajset držav Brazilije, in sicer državo Paraná, kjer je mnogo Avstrijcev. Opisati hočemo malo to deželo in bralci naj sodijo sami, je-li verjetno, da bo Paraná kedaj avstrijska kolonija (naselbina). Država Paraná je ena izmed treh najjužnejših držav Brazilije, in sicer najsevernejša. Razteza se od atlantskega oceana do španskih ljudovlad Paraguay in Argentina, na severu meji ob braziljansko državo Sao Paulo, na jugu pa ob braziljansko državo Santa Catarina. Iz teh mej je razvidno, da veže Paraná južni in važni braziljanski državi Santa Catarina in Rio grande z ostalo severno Brazilijo. Izguba države Paraná bi bila za Brazilijo isto kakor izguba vseh treh najvažnejših držav Paraná, Santa Catarina in Rio grande do Sul.

A država Paraná je že sama na sebi velika in važna. Meri 1/4 milijona štirjaških kilometrov, toraj toliko kakor Ogerska brez Hrvaške. Podnebje ji je jako ugodno razen primorskega obrežja. Blizo morja pripeka tropično, žareče solnce na močvirna tla in pouzroča razne bolezni. A če zapustimo primorsko nezdravo nižavo, pridemo na prijetne planine, ki imajo podnebje južne Italije. Rodovitnost države Paraná je jako velika. Gledé pridelkov ji je malokatera država Amerike kos. Pšenica rase takó bujno in daja toliko zrnja kakor v Egiptu. V gozdih raste divji čaj (maté), katerega prodajo na leto nad 25 milijonov kilogramov. Ni torej čudno, ako se v to deželo selijo ne samo Nemci, Avstrijci in Italijani, ampak celó Rusi. Prebivalcev ima pa država Paraná še vedno málo. Namreč okoli 900 tisoč. Krive so temu zapreke, katere je staviila narava in katere stavijo ljudje. Narava amas dovoli le počasno naseljevanje in sicer radi tega, ker ne more noben še tako priden kmet obdelovati veliko zemljišča. Plevel rase tako bujno, da zatre v 14 dneh vsaki poljski pridelek, ako se ga ne iz-

*) Ta veleznanimivi spis nam je došel iz perosa rojaka, kateremu so razmere v Braziliji znane iz lastne skušnje. Zanimivo je torej ne samo za politika, ampak tudi za našega kmeta, da izvé, kako je v tej Braziliji, posebno zljaj, ko se govori o tem, da Avstrija zasede državo Paraná. Dobro bo za vsakega, ako izvé natančno, kaj ga čaka v Ameriki in oni, ki prečita ta spis, si bode pač premislil nositi svoje kosti v Ameriko. — Op. ur.

ruje. K temu pridejo še razni mrčesi, med njimi mravlje, ki pridejo v vsako shrambo. Še hujši kakor ohranitev polja je za kmeta trebljenje gozda. Tri leta mora vedno zopet in zopet izkopavati grmovje in razne škodljive rastline. Omenimo samo to, da naša kopriva zraste v dveh mesecih na izsekanem gozdu do 9 metrov visoko. Jeklena toraj mora biti volja naselnika, ki si napravlja iz gozda njive. A pridejo še ovire, ki jih delajo ljudje naselniku. Kdor misli, da je v tako malo obljudeni državi kak kos zemlje brez gospodarja, se moti. To govoriijo samo brezvestni agentje. Marsikateri, tudi slovanski naseljence je mislil, da je zemlja, katero je obdeloval tam v Ameriki tri ali še več let, brez gospodarja in sanjal je že o boljših časih. Pa kar éz noč prišel je jezdec v hišo in pokazal sodnijsko pismo, ki mu je velevalo zapustiti njive in hišo v 48tih urah. Potrt prepusti tak prevaran naselj. k hišo in njive, katere si je z nepopisnim trudom priboril, italijanskemu najemniku, ki tudi v Ameriki ne hrepeni po lastni hiši in lastnih tleh. Ako bi hoteli popisati še vse sleparije agentov, ki prodajajo izseljencem zemljo, katera ni njih lastnina, za drag denar, in jim izročijo zato namesto pogodbe „očenaš v portugalskem jeziku“, bi imeli dovolj pisati celo leto. Žal, da ravno avstrijske podnike največkrat zadenejo take nesreče in sicer zato, ker se konzulati ne morejo z vsemi pečati, radi različnosti Avstrijcev v jeziku. Navadni konzul zna samo nemško in mažarsko. Redki so konzuli, ki znajo še češko in poljsko. Kaj pa more pomagati tak konzul Rusinu ail Rumunu? (Konec prih.)

Naša društva.

Udom „Trgovsko-obrtne zadruga“ naznanjamo, da je sodnja II. instance v soboto dne 2. t. m. razsodila, da lahko vsakdo izstopi tudi pred pretekem petletne dobe. S tem je v polnem obsegu potrjeno naše mnenje. Zdaj bo govorila vsled rekurza dr. Tume še III. instanca. Mi smo prepričani, da konečno pravica zmagaja, kajti razsodba II. instance je čisto pravilna in jasna!

Tako je vsa napredna stranka in z njo „Soča“ in „Primorec“ slavno pogorela nasproti „Primorskemu Listu“.

Kakor smo pa že svoj čas storili, opozarjamo zopet vse ude, ki so lani novembra meseca deleže odpovedali, da naj vsi točno vplačujejo obroke, dokler se stvar konečno ne reši. Za odstop je še čas! Strahovati se ne damo!

„Centralna Posojilnica“ je imela v prvih sedmih mesecih sprejemkov: K 364.817.06 izdatko 351.271.49 K, tedaj prometa: K 716.088.55.

Po novem letu pa so začele hranilne vloge tako naraščati, da je upanje, ako pojde tako naprej, da se v tekočem letu doseže dva milijona kron prometa.

Posojilnic je do zdaj pristopilo 9. Na obnem zboru se je izrazila želja, naj bi se pridobilo kolikor mogoče mnogo glavnih deležev, kateri dajejo zadrugi kredit.

V načelstvo so bili potem izvoljeni p. n. gg. dr. Jos. Pavlica, prof. dr. Fr. Kos, Ivan Berbuč, prof. in deželni poslanec, Andrej Tabaj katehet v Gorici, Ferd. Terkuč, notarski koncipijent, Anton Klančič veleposestnik v Podgori, Ferdinand Šfiligoj velepos. v Gorici.

V nadzorstvo so izvoljeni: dr. Aleksij Rojic zdravnik, hišni posestnik v Gorici, Jos. Vidmar, trgovec in velep. v Gorici, prof. Jakob Čebular v Gorici, Jos. Mašera, vikarij v Št. Mavru, Iv. Dermastia, kaplan v Solkanu.

Po volitvi je bila razprava o nalogi kmečkih posojilnic in njih razmerju do „Centralne“. Sprejelo se je konečno sledeče točke:

1. Kmečke posojilnice naj navajajo ljudstvo k varčnosti,
2. naj odsvetujejo kmetom zadolževanje, ako ni res skrajna sila,
3. naj dajajo posojila le na osebni kredit s prislilnim odplačevanjem v 3—5 letih, posojila na vknjižbo naj prepustijo „Centralni Posojilnici“,
4. naj vsako leto natanko pregleduje knjigo dolžnikov in naj vsako posojilo presodijo, je-li vedno še varno.
5. Glede revizije naj se „Centralna Posojilnica“ dogoriz „Gospodarsko zvezo v Ljubljani“. S tem je bilo zborovanje končano.

Družba sv. Mohorja. Dne 5. t. m. smo odposlali nabiralno polo v Celovec. Število udov se je v Gorici tudi letos pomnožilo. To je zasluga marljivega nabiralatelja g. Jos. Čigona, cerkvenika stolne cerkve. Kdor bi se hotel še vpisati, mora posebe poštino plačati.

Bog živi dično Mohorjevo družbo ob pedsesetletnici!

Za „Alojzijevišče“: Preč. g. Jan. Wester, kurat v Otaležu 10 K, ravno toliko za „Šolski Dom“; preč. g. Ign. Leban, župnik v Batujah 20 K, ravno toliko za „Šolski Dom“.

Bog povrni!

Za kratek čas.

„Soča“ nam je v zadnjem času izrekla: Tolovaji, faloti pred altarjem, se zlažejo, potem se možko obrnejo pa gredo maševal, lažnjivi vitezi, črnuhi, ki vse zvrčajo na Tumo, pa Tuma ni kriv, da je nekemu nuncu kuharica utekla, brezdomovinci, patriarča, klerikalni švindl, semeniški razgrajči, farizejska pobožnost klerikalci, Sočobran, nunci z debelimi lici, ki izsesavajo ljudi, kakor na Španskem, krivoverci, farovška gonja, nunci, ki „panajo“ ogenj in mislijo vedno na svojo malho, ki nima dna. klobasarji, sleparji, klerikalni vamp, pobožni lažnjivi! Prismojeni list, Prismojeni list, Prismojenec, Prismojenec itd. itd.

To je vsebina „Soč“ in „Primorcev“ po novem letu! Blagor Kobaridcem, da nimajo te „babe“ več v svoji sredi!

Vzrok žalosti. „No, Tone, zakaj si pa tako žalosten.“ „Moja žena je spel lonec razbila.“ „Kaj je zato, saj pisker ni tako drag.“ „Pomisli, razbila ga je na moji glavi.“

Izvrstna goriška vina

ima na prodaj

Kmetijska zadruga v Št. Petru
(pri Gorici).

Priporoča ista tudi za maše čč. gg. duhovnikom. Za prístnost se jamči.

Anton Obidič,

čevljar

Semeniška ulica hiš. št. 4 Gorica,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri za gospe in gospode.

Naročila se izvršujejo hitro.

Sadjarsko in vinarsko društvo za Brda v Gorici

Prodaja naravne in pristne briske pridelke po zmernih cenah.

Zaloga pristnih vin: burgundeca, rizlinga, modre frankinje in drugih.

DESERTNA VINA.

Sedež društva je: Gorica, ulica Barzelilni št. 20.

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gospiska ulica hiš. št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izbiri, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Podpisana priporočata slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo novo prejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf.) Čiril-Metodovo kavo in Čiril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1. v lastni hiši, kjer je „Trg. obrt. zadr.“

Anton For,

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici, ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov in toči v svoji krémi pristna domača vina ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili. Postrežba in cene jako solidne.

Teodor Slabanja,

srebrar,

v Gorici, ulica Moreli 12,

priporoča prečast. duhovščini za izdelovanje cerkvenih posod in orodja. Pripravo cerkvenega orodja olajšuje revnim cerkvam s tem, da daje tudi na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalce sam lahko določi.

Anton Breščak

Gorica, gosposka ulica št. 14, (blizu lekarne Gironcoli).

Ima v zalogi vsakovrstno pohištvo za vsak stan. — Oprava po najmodernejših slogih, posebno za spalne, jedilne in posetne sobe je po nemškem slogu.

Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohištvo, kakor: toaletne mize, različna obešala, preproge za okna itd. Različne stolice z trsja in celuloida, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z žimami in platnom na izbiro ter razne tapcarije. Reči, katere se ne nahajajo v zalogi, preskrbijo se po izbiri cenikov v najkrajšem času. — Daje se tudi na obroke, bodisi tedenske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.

V zalogi ima najelegantnejšo sobno opravo, na katero se še posebej opozarja p. n. občinstvo!

Nova delavnica cerkvenih posod in orodja.

Gorica, magistratna ulica št. 8.

Podpisani vsaja si naznaniti preč. duhovščini, da je odprl novo delavnico cerkvenih posod ter se priporoča za naročbe svečnikov, svetilnic itd. v vsakovrstni kovini in v vsakem slogu po najnižjih cenah.

Ker še nima ilustrovanih cenikov, pošlje po želji preč. duhovščini obrise raznih posod in orodja.

Priporoča se tudi za popraviljanje rabljenih reči, jih zopet posrebi in pozlati tako, da dobijo prvotno stanje.

Izdeluje strelovođe po najboljših iznajdbah in popravlja že rabljene.

Udani

Frane Leban,

srebrar.

Prva slov. trgovina z železjem

Konjedic & Zajec

prej G. Darbo

Gorica, pred nadškofijo št. 9.

Priporočata po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa in ploščevine raznega obrtniškega, poljedelskega, vinogradskega in pobišnega orodja. Prezemata naročila za vse stavbe in podjetja. Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov e. kr. priv. tovarne: pripoznana zaloga najboljših kotlov od g. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga najboljšega koroskega askalon in breščian jekla. — Zaloga Portland in roman cementa. — Česar ni v zalogi, pri-skrbi se nemudoma.

Kupujeta staro železo in kovino po najvišjih cenah.

Vsako naročilo se izvrši nemudoma in vestno.

Nova knjigoveznica,

preskrbljena po najnovejših zahtevah in z najnovejšimi pripravami v Gorici,

v hiši „Goriško ljudske posojilnice“ tik „Krojaške zadruge“.

Priporoča se preč. duhovščini za vezilo molitvenikov in knjig družbe sv. Mohorja, za prevezavo misalov; sl. krajnim šolskim svetom in učiteljstvu za prevezavo šolskih knjizic in sploh za vsako delo, bodisi v popravo ali na novo izdelanje, za kar zagotavlja trpežni izdelek in točno postrežbo po jako kulantnih cenah.

Vsa naročila naj se pošiljajo naravnost podpisane.

Rojakom v mestu in okolici se priporoča udani

Ivan Bednařik,

knjigovez.

Razpela iz razne kovine
Rožni venci, podobe
Kipi iz porcelana
Čevlji in čizmi

JOSIP CULOT,

v Raštelu št. 2 v Gorici.

Velika zaloga vsakovrstnih igrač.

Vsakovrstna sveža semena za vrtnino.

Razne no-gavice
Razne ro-kavice
Kovčeki in prtjage
Lule za kadilce

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Dunajska cesta št. 15 v Medjatovi hiši v prtiličju

vzprejema zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in poljskih pridelkov proti požarni škodi, kakor tudi zvonov proti poškodb.

Pojasnila daje in vzprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice v prtiličju Medjatove hiše na Dunajski cesti v Ljubljani, a tudi po slovenskih deželah nastavljeni poverjeniki.

„Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani“ je edina slovenska zavarovalnica. Zavaruje pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico.

Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

ROJAKI! Zavarujte svoje imetje pri domačem zavodu!

Edina slovenska zavarovalnica!

Večna luč!

Redko kedaj se dobi prozornega, dobrega pristnega oljkega olja za „večno luč“, marveč navadno le mešano, nesnažno olje. Najslabše olje pa je tako, ki obleži na dnu posode. Prodajalec dá tudi tako olje za „večno luč“; da pa tako olje z nobenimi stenji, niti z navadnimi „duščami“ ne gori, je znano vsakemu iz skušnje.

Da ne bo več pritožb,

da olje ne gori, ali pa da premočno gori, ali da stenj preveč olja povzije, omislil sem si *troje vrst stenjev*. Priporočam torej, da se po dobroti olja rabijo

Kofolovi stenji,

katere garantiram za trajno „večno luč“ tudi v najhujšem mrazu. Pouk s pošiljativjo.

Za prozorno dobro olje stenj O, za slabše I, najslabše (nesnažno) II. — Za visoka stekla „Glullonov Aparat“ stenj O, I K 60 v., stenja I. in II. 3 K. — Za navadna nizka stekla stenj O I K., I. in II. 2 K 40 v. — Štatljca stenjev zadostuje za eno leto.

Stekla vseh vrst in barv. Dolenčeve sveče iz pravega čebelnega voska po originalnih cenah.

Se priporoča preč. duhovščini

Tine Kofol,

cerkvenik v Kanalu (Goriško).

Čebelno voščene sveče

pod garancijo 2000 kron

priporočam preč. duhovščini, cerkvenim oskrbuštvom in slavnemu p. n. občinstvu.

Med garantiran čebelni pitancee najboljše vrste na drobno Kg. po K 1.20.

Z odličnim spoštovanjem

J. Kopač,

svečar,

ulica sv. Antona 7, Gorica.